

Aylık Suriye Bülteni – Güvenlik ve İstikrar Denklemi

Ağustos 2025

Özet

2025 yılı ağustos ayı, Suriye açısından; güvenlik, diplomasi ve ekonomi eksenlerinde birbirini besleyen gelişmelerin yaşandığı kritik bir dönem olmuştur. Ulusal güvenlik bağlamında; İsrail'in artan askerî angajman girişimleri, DEAŞ hücrelerine yönelik gerçekleştirilen operasyonlar ve eski rejim kalıntılarının tehditleri, Suriye'nin çok boyutlu güvenlik sınamalarıyla hala karşı karşıya olduğunu hatırlatmıştır. Buna karşın merkezî otoritenin bu tehditlere karşı sergilediği kararlı ve önleyici yaklaşım, devletin iç güvenlikte caydırıcılığını koruduğunu ortaya koymuştur. Özellikle SDG'nin ve Dürzi grupların ayrılıkçı yönelimlerinin ivme kazandığı bu süreçte tüm olumsuzluklara rağmen masına rağmen, güvenlik aygıtlarının unsurlarının etkin tepkisi, ülkenin toprak bütünlüğünün korunma iradesini pekiştirmiştir. Diplomatik düzlemde; Suriye'nin BM Güvenlik Konseyi'nde dile getirdiği kararlı söylem, ulusal güvenlik stratejisinin uluslararası alana yansımaları sağlamıştır. Türkiye ile derinleşen güvenlik işbirliği, Körfez ülkeleriyle imzalanan enerji ve kalkınma anlaşmaları, ve Azerbaycan ile geliştirilen doğalgaz işbirliği, Suriye'nin bölgesel konumunu yeniden güçlendirme eğilimini göstermektedir. Ekonomi cephesinde ise; yaptırımların hafifletilmesi, para reformu adımları, büyük ölçekli altyapı projeleri ve yabancı yatırımların geri dönüşü, ülkenin istikrar arayışında yeni bir ivme yaratmıştır.

Güvenlik Sınamaları

Ulusal güvenliğe yönelik aktif tehditlerle mücadelenin ön plana çıktığı bu ayda, en dikkat çekici gelişmelerden biri, İsrail ordusunun Şam'ın güneybatısındaki El Kisve bölgesinde ilk kez gerçekleştirdiği hava indirme operasyonu gerçekleştirmesi olmuştur. İsrail'in; bulunan istihbarat ekipmanlarını koruyup geri almak için yapılan gerçekleştirdiği ve yaklaşık iki gün süren bu operasyon, Dera ve Kuneytra vilayetlerinde yoğun hava saldırıları ile desteklenmiştir. Bunun yanı sıra, İsrail'in Lazkiye kırsalındaki Ceble kentinin Zama köyünde bulunan 107. Tugay'a yönelik hava saldırısı da Suriye'nin ulusal güvenliği bağlamında İsrail tehdidinin ivmesini ve niteliğini koruduğuna işaret etmiştir. Ayrıca İsrail'in, Suriye'de işgal ettiği toprakları yeniden genişletip, Suriye-Lübnan sınırında Esed rejiminden kalma bir askerî üsse yerleşmesi olumsuz bir gelişme olarak öne çıkmıştır.

Diğer yandan, ağustos ayı, Suriye için iç güvenlik tehditleriyle mücadelenin de yoğunlaştığı bir ay olmuştur. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı'nın (CENTCOM) 19 Ağustos'ta Suriyeli yetkili makamlar ve birimlerle koordineli biçimde gerçekleştirdiği, 19 Ağustos'ta düzenlenen özel bir operasyonla, DAESH'in Suriye ve Irak'taki saldırılarının ana finansörlerinden biri olan üst düzey bir liderin öldürüldüğünü açıklaması dikkat çekmiştir. Bununla birlikte aynı dönemde İdlib kırsalındaki Harem bölgesinde bir DEAŞ hücresinin çökertildiği açıklanırken, İçişleri Bakanı Enes Hattab konuyla ilgili ifadesinde “terörizmle

mücadelede kararlılık” vurgusu yapmıştır. Bu gelişmeler, Suriye’de DEAŞ tehdidi ile mücadelenin aktif bir şekilde ve kararlılıkla sürdürüldüğünü ortaya koymuştur.

Benzer biçimde, Suriye İçişleri Bakanlığı, Tartus vilayetinde bulunan Mar Elias Kilisesi’ne yönelik olarak, devrik Beşar Esad rejimi bağlantılı gruplar tarafından planlanan bir terör eyleminin engellendiğini duyurmuştur. Bu gelişme, devrik rejim sonrası dönemde, eski rejime bağlı ağlarının unsurların halen aktif bir biçimde iç güvenlik güvenlik tehdidi oluşturabileceğini göstermiştir.; Saldırının önlenmesi ise; Suriye istihbarat ve güvenlik yapısının ise söz konusu iç güvenlik tehditlerini yakından takip ettiğini ve önleyici bir yaklaşımla bu tehditlerle mücadele ettiğini ortaya koymuştur. Öte yandan, sınır güvenliği bağlamında da dikkat çekici gelişmeler yaşanmıştır. Suriye-Lübnan sınırında meydana gelen çatışmalarda bir Lübnanlı kaçakçının öldürüldüğü, bir diğerrinin ise yaralı olarak yakalandığı duyurulmuştur. Bu gelişme, son dönemde Suriye-Lübnan sınır hattında yaşanan yasadışı faaliyetlerle mücadelenin azami düzeyde sürdürüldüğünü bir kez daha göstermiştir.

Son olarak a, Ağustos ayı, Suriye’nin ulusal güvenliği bağlamında, ayrılıkçılık tehdidinin de daha görünür ve aktif hale gelmeye başladığına yönelik çeşitli emarelerin kendisini gösterdiği bir ay olmuştur. Özellikle, Menbiç kırsalında meydana gelen saldırı girişimleri ve çatışmalar, SDG’nin, Suriye’nin ulusal güvenliği adına, yalnızca ideolojik bir tehdit değil aynı zamanda fiili bir tehdide dönüşmeye başladığını da göstermiştir. SDG’nin, Haseke’de düzenlediği ve ayrılıkçı- ve federatif taleplerin yinelenildiği “Kuzey ve Doğu Suriye Birlik Konferansı” ile eş zamanlı olarak yaşanan söz konusu saldırı girişimleri, bu oluşumun ideolojik ve askerî dayatmalarla Suriye’nin ulusal güvenliğini tehdit eden en önemli unsurlar arasında yer aldığını net biçimde göstermiştir. Benzer biçimde, Süveyda bölgesinde yaşanan gelişmeler de bu bölgedeki ayrılıkçı tehdidin de fiili olarak ivme kazandığına işaret etmiştir. Süveyda bölgesinde Dürzi grupların silahlı yapılar oluşturduklarını ilan etmeleri, Suriye’nin kuzeydoğu-güneybatı hattında ayrılıkçılık tehdidi ile sıkıştırılmaya çalışıldığını göstermiştir. Fakat söz konusu girişim ve sınamalara karşı, Suriye siyasi otoritesi ve güvenlik yapısının, güçlü ve kararlı yaklaşımı, Suriye’nin ulusal güvenlik tehditleri ile mücadelesinde en önemli kazanım olarak kendisini göstermiştir.

Güvenlik ve Prestij Çerçevesinde Diplomasi

BM Güvenlik Konseyi toplantısında konuşan Suriye Daimi Temsilcisi Kusay El Dahhak, Suriye’nin, yabancı güçlerin bölünme ve ayrıştırma planlarına karşı mücadeleye hazır olduğu yönündeki açıklamaları ile nu dile getirmiştir. Böylelikle Suriye’nin kararlı duruşunu üst seviyede ve platformda vurgulamıştır. Bu tutum tutumun ilanı Suriye’nin karşı karşıya kaldığı güvenlik sınamalarına karşın ortaya koyduğu tavrı belirten açık bir diplomatik mesaj olmuştur.

Söz konusu tavır, Suriye Devrimi’nden bu yana özellikle savunma ve güvenlik bağlamında en önemli partner müttefiki olan Türkiye tarafından da destek bulmuştur. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın Şam ziyareti, iki ülke arasında güvenlik gündemli görüşmelerin derinleşmesine zemin hazırlamıştır. Bu zemin, Türkiye- ve Suriye savunma ve güvenlik

kurumları arasındaki işbirliği ve yakın ilişki geliştirmeye dönük çabaların da artışına ivme kazandırmıştır. Türkiye, savunma ve ulusal güvenlik tehditleriyle mücadelede Suriye'ye her türlü desteği sunmaya hazır olduğunu bir kez daha deklare etmiştir.

Ulusal güvenlik tehditleriyle mücadele ve istikrarsızlığa karşı kararlı duruşun bir sonucu olarak güçlenen prestij, Suriye'nin Arap dünyası ile kurduğu ilişkilerin daha da güçlenmesi noktasında da kendisini göstermiştir. Bu çerçevede Suudi Arabistan ile enerji sektöründe yapılan bir anlaşma ve altı mutabakat zaptı imzalanması ile, Katar'ın, Şam Büyükelçiliği üzerinden, elektrik sektörünü destekleyen kalkınma projesinin ikinci aşamasını başlatma kararı en dikkat çeken gelişmeler olmuştur. Bu girişimler, Körfez aktörlerinin Suriye'de yeniden yapılanma süreçlerine artan ilgisine işaret etmiştir. Bununla birlikte, Azerbaycan ile yapılan doğalgaz anlaşması, Şam'ın enerji arzını çeşitlendirme stratejisini destekleyen bir unsur olarak ön plana çıkmıştır. Azerbaycan ve Suriye arasında enerji alanında gelişen işbirliği, ikili ilişkilerin gelecekte daha üst noktalara taşınabileceğini ve Suriye'nin güney Kafkasya'da ekonomik ve ticari bir zemin yakalayabileceği bir konjonktürün oluşabileceğine dair emareler sunmuştur.

Öte yandan, Avrupa ile olan ilişkiler açısından bakıldığında, İngiliz Ulusal Güvenlik Danışmanı Jonathan Powell'ın Şam ziyareti son derece kritik bir gelişme olmuştur. Söz konusu ziyaret, ikili güvenlik işbirliğinin yeni bir aşamaya taşınabileceğini ortaya koymuştur. Powell'ın ziyareti, Suriye'nin ulusal güvenliğine ve istikrarına yönelik bir destek olarak değerlendirilirken aynı zamanda Suriye'nin bölgesel güvenlik ve istikrar adına sahip olduğunu önemin de kabul edildiğini göstermesi açısından da dikkat çekmiştir.

Son olarak, Suriye'nin 62. Uluslararası Şam Fuarı'nı beş yıl aradan sonra yeniden düzenlemek için çalışmalaraya hazırlandığını başlandığını açıklaması, ülkenin ekonomik ve kültürel yenidenolarak yeniden açılım sürecinin sembolik bir göstergesi olarak önem taşımıştır. Aynı bağlamda Kültür Bakanlığı, ICESCO heyeti ile Şam'ın 2027 İslam Kültür Başkenti olarak ilan edilmesini için yapılan hazırlıkları görüşmüştür. Bu gelişmeler, ekonomik toparlanmanın kültürel diplomasiyle desteklendiğini ortaya koymuştur.

İstikrara Duyulan Güven

Ekonomi alanında bu ağustos ayık alanda Ağustos 2025, Suriye için dönüm noktası niteliğindeki aylardan bir tanesi olmuştur. gelişmelere sahne olmuştur. ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack, ekonomik işleyiş sağlanmadan istikrarın mümkün olamayacağını vurgulamıştır.; ABD Ticaret Bakanlığı da sivil ihracat için lisans gerekliliklerini hafifletmiştir. Buna paralel olarak ABD Hazine Bakanlığı, Suriye'ye yönelik yaptırımları kaldırmıştır., Bbu da Suriye Merkez Bankası Başkanı Abdul Kadir el-Husriya tarafından para reformlarını destekleyen, şeffaflığı artıran bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Diğer yandan, Maliye Bakanı Muhammed Yasir Barniye ise, 2026 bütçesinin kamu fonlarının yönetiminde niteliksel değişim getireceğini ve yaşam standartlarını yükselteceğini

belirtmiştir. Ekonomi yönetimi ayrıca, Suriye lirasından iki sıfır atılarak yeni para birimine geçileceğini duyurmuştur. Bunun yanında, Şam Borsası'nda büyük ölçekli işlem mekanizmasının başlatılması öngörülmüş, böylece sermaye piyasalarının canlandırılması hedeflenmiştir.

Yatırım sahasında, Nokia'nın Şam ofisini yeniden açması, teknoloji ve telekomünikasyon sektöründe yabancı yatırımcıların geri dönüşüne işaret etmiştir. Yine Suriye Yatırım Kurumu'nun, toplam değeri 14 milyar dolar olan 12 projenin hayata geçirileceğini açıklaması yi açıklaması, Şam'ın, yeniden inşa sürecinde altyapıya öncelik verdiğini ortaya koymuştur. Bu projeler arasında Şam Uluslararası Havalimanı (4 milyar \$), Şam Metrosu (2 milyar \$) ve Şam Kuleleri (2 milyar \$) gibi büyük ölçekli yatırımlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte Suriye ve Türkiye, gümrük işbirliği anlaşması imzalayarak Bab al-Hawa ve al-Salama sınır kapılarından 24 saatlik transit taşımacılık sürecini başlatması da önemli bir adım olmuştur. Enerji sektöründe ise Suudi Arabistan ile yapılan yenilenebilir enerji anlaşması yapılmıştır. Bunun dışındadışında, Enerji Bakanlığı'nın gaz boru hatlarının doldurulmasıyla birlikte tam zamanlı elektrik üretimine başlayacağı başlanacağını açıklanmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak günlük gaz miktarının 2 milyon metreküpe ulaştığı bilgisi, enerji arzında kayda değer bir ivmenin yakalandığını göstermiştir.